

RJ-Uiting 2014-3: ‘ontwerp-Richtlijn 400 Jaarverslag’

Ten geleide

In de jaareditie 2013 van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving is hoofdstuk 400 Jaarverslag opgenomen met geringe aanpassingen in de alinea’s 400.110a en 111. Vermeld is dat de desbetreffende aanpassingen slechts een tussenstap vormen vooruitlopend op afronding van nadere discussie over de inhoud van hoofdstuk 400.

RJ-Uiting 2014-3 bevat het resultaat van deze discussie in de vorm van ontwerp-Richtlijn 400 Jaarverslag. De voorgestelde aanpassingen, in de alinea’s 400.110a, 110b, 110c en 111, moeten worden gezien tegen de achtergrond van het toenemende maatschappelijk belang dat wordt gehecht aan transparantie over risico’s en onzekerheden. De recente RJ-uitingen over hoofdstuk 290 Financiële instrumenten geven hieraan evenzeer uitdrukking.

De ontwerp-Richtlijn bevat in alinea 400.110c een nadere invulling van de wijze waarop de rechtspersoon naar de mening van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) invulling behoort te geven aan het wettelijk vereiste van beschrijving van de voornaamste risico’s en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd. Uitgangspunten hierbij zijn dat de rechtspersoon:

- (i) zich beperkt tot het verschaffen van informatie over de voornaamste risico's en onzekerheden;
- (ii) inzicht geeft in de maatregelen die zijn getroffen om risico's te mitigeren en onzekerheden te adresseren;
- (iii) vermeldt de impact die wordt verwacht wanneer voorziene omstandigheden ten aanzien van de beschreven voornaamste risico's en onzekerheden zich zouden voordoen (zo mogelijk via *gevoeligheidsanalyses*);
- (iv) beschrijft de effecten van risico’s en onzekerheden die zich hebben voorgedaan; en
- (v) vermeldt de eventuele aanpassingen in het systeem van risicomanagement.

De uitgebreidheid van de beschrijving wordt mede bepaald door de omvang en complexiteit van de rechtspersoon en zijn activiteiten en de daaraan gerelateerde risico’s en onzekerheden.

Na definitief worden van de richtlijn wordt deze van toepassing op grote en middelgrote rechtspersonen. Kleine rechtspersonen zijn vrijgesteld van het opmaken en openbaar maken van een jaarverslag.

Toepassing

Deze aanpassing van hoofdstuk 400 wordt van kracht voor verslagjaren die aanvangen op of na 1 januari 2015, waarbij eerdere toepassing wordt aanbevolen.

Commentaarperiode

De RJ nodigt u uit tot het inzenden van reacties en commentaren op deze RJ-Uiting. Deze ziet de RJ graag uiterlijk 21 mei 2014 tegemoet. Reacties en commentaren kunnen – bij voorkeur per email (rj@rjnet.nl) – worden ingediend bij het RJ-secretariaat. Ze zullen door de RJ als openbare informatie worden behandeld en op de RJ-website worden gepubliceerd, tenzij door de respondent is aangegeven dat het commentaar geheel of gedeeltelijk moet worden aangemerkt als vertrouwelijk.

De aanpassingen zullen worden opgenomen in de RJ-bundel 2014 die in september 2014 wordt gepubliceerd.

Amsterdam, 26 maart 2014.

[.....]

Informatie over voornaamste risico's en onzekerheden

110a Artikel 2:391 lid 1 BW bepaalt dat de rechtspersoon in het jaarverslag een beschrijving opneemt van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd.

Het gaat niet om het geven van een uitputtende uiteenzetting van alle mogelijke risico's en onzekerheden, maar om een selectie en weergave van de belangrijkste risico's en onzekerheden waarvoor de rechtspersoon (en de maatschappijen waarvan de financiële gegevens in de jaarrekening zijn geconsolideerd) zich ziet geplaatst. Dit stelt de gebruiker van het jaarverslag in staat zich een goed beeld te vormen van mogelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen met belangrijke gevolgen voor resultaten, de financiële positie of de continuïteit van bepaalde of alle activiteiten van de rechtspersoon zelf, of de groep indien de rechtspersoon aan het hoofd van een groep staat.

110b Onzekerheden ontstaan als gevolg van het geheel of gedeeltelijk ontbreken van informatie over, inzicht in of kennis van een gebeurtenis, de gevolgen daarvan, of de waarschijnlijkheid dat een gebeurtenis zich voordoet. Risico's zijn de effecten van onzekerheden op het behalen van doelstellingen.

Bij de identificatie van selectie van de voornaamste risico's en onzekerheden zijn in ieder geval de volgende categorieën van belang:

- *Strategie* - Hieronder vallen risico's en onzekerheden, vaak met een externe oriëntatie/ ontstaansgrond, die een belemmering vormen om de strategie en/of het business model van de rechtspersoon te realiseren en invloed kunnen hebben op de langetermijndoelstellingen. Deze omvatten onder meer risico's en onzekerheden die betrekking hebben op of gepaard gaan met:
 - (eventuele wijzigingen in) de strategie van de rechtspersoon;
 - de 'governance' van de rechtspersoon;
 - de marktvraag naar producten en/of diensten die de rechtspersoon aanbiedt;
 - de afhankelijkheid van de rechtspersoon van bepaalde producten en/of diensten;
 - ontwikkelingen in het concurrerend vermogen van de rechtspersoon zelf en die van zijn concurrenten, zowel bij het aanbieden als het verkrijgen van producten en/of diensten;
 - technologische ontwikkelingen;
 - maatschappelijke ontwikkelingen; en
 - duurzaamheidsaspecten.
- *Operationele activiteiten* - Dit zijn risico's en onzekerheden die de effectiviteit en efficiëntie van de operationele activiteiten van de rechtspersoon beïnvloeden en daarmee vooral betrekking hebben op de processen binnen de rechtspersoon en van invloed kunnen zijn op de kortetermijndoelstellingen. Deze omvatten onder meer risico's en onzekerheden gerelateerd aan:
 - de interne organisatie en administratie;
 - fraudegevoeligheid;
 - corruptie;

- implementatie van nieuwe informatiesystemen;
 - de kwaliteit van personeel of producten of risico's op het toebrengen van schade aan het milieu;
 - de beloningssystematiek van de rechtspersoon; en
 - de reputatie van de rechtspersoon of zijn producten en diensten.
- *Financiële positie* - Dit betreft risico's en onzekerheden met betrekking tot de financiële positie van de rechtspersoon, zoals koersrisico's, liquiditeitsrisico's, valutarisico's, renterisico's en onzekerheden in de mogelijkheden om financiering aan te trekken.
 - *Financiële verslaggeving* - Hieronder vallen risico's en onzekerheden die van invloed zijn op de betrouwbaarheid van de interne en externe financiële verslaggeving. Dit betreft onder andere onzekerheden bij complexe toerekeningsproblemen, de mate van subjectiviteit bij waarderingsvraagstukken en risico's ten aanzien van de inrichting van de financiële verslaggevingssystemen.
 - *Wet- en regelgeving* - Dit zijn risico's en onzekerheden die voortvloeien uit wetten en regels (zowel intern als extern), en een directe invloed hebben op de organisatie en/of de bedrijfsprocessen van de rechtspersoon. Dit omvat onder andere risico's en onzekerheden van het opereren in een omgeving met veel en complexe regelgeving, risicogevoeligheid van het niet naleven van mededingingsregels en milieuwetgeving, risico's van (financieel) toezicht, onzekerheden met betrekking tot misbruik van voorkennis en risico's als gevolg van veranderende belastingwetgeving.

110c Als uitwerking van dan wel in aanvulling op de wettelijk vereiste beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waarmee de rechtspersoon wordt geconfronteerd, dient de rechtspersoon een beschrijving op hoofdlijnen te geven van de bereidheid risico's en onzekerheden al dan niet af te dekken (de zogenoemde risicobereidheid of 'risk appetite'). De mate van risicobereidheid is een leidraad voor het al dan niet nemen van maatregelen ter beheersing van risico's en onzekerheden.

Daarnaast dient de rechtspersoon de volgende informatie te verschaffen:

- een beschrijving van de maatregelen die zijn getroffen ter beheersing van de voornaamste risico's en onzekerheden, zo mogelijk met een kwalitatieve beschrijving van de verwachte effectiviteit van de genomen maatregelen. **Indien voor één of meer van de voornaamste risico's en onzekerheden geen beheersingsmaatregelen zijn getroffen, dient dit feit te worden uiteengezet;**
- een beschrijving van de verwachte 'impact' op de resultaten en/of financiële positie indien één of meer van de voornaamste risico's en onzekerheden zich zouden voordoen, zo mogelijk gebaseerd op gevoeligheidsanalyses;
- een beschrijving van de risico's en onzekerheden die in het afgelopen boekjaar een belangrijke 'impact' op de rechtspersoon hebben gehad, en de gevolgen daarvan voor de rechtspersoon; en
- of, en zo ja welke, verbeteringen in het systeem van risicomanagement van de rechtspersoon zijn of worden aangebracht.

De rechtspersoon geeft bij voorkeur aan de wijze waarop het systeem van risicomanagement is verankerd in de organisatie, en de maatregelen die de rechtspersoon heeft genomen ('soft controls') ter beïnvloeding van de cultuur, het gedrag en de motivatie van zijn werknemers.

Informatie over financiële instrumenten

111 Het gebruik van financiële instrumenten als hulpmiddel ter afdekking van financiële risico's kan op zichzelf een bron van risico's zijn. Artikel 2:391 lid 3 BW bepaalt daarom dat de rechtspersoon ten aanzien van het gebruik van financiële instrumenten de doelstellingen en het beleid inzake risicobeheer vermeldt, voor zover dat van betekenis is voor de beoordeling van de activa, passiva, financiële toestand en resultaat van de rechtspersoon. Daarbij wordt aandacht besteed aan het beleid inzake afdekking van risico's verbonden aan alle belangrijke soorten (financiële) transacties en aan de door de rechtspersoon gelopen prijs-, krediet-, liquiditeits- en kasstroomrisico's.

Deze toelichting heeft betrekking op de rechtspersoon en de groepsmaatschappijen waarvan de financiële gegevens in de geconsolideerde jaarrekening zijn opgenomen. Voorzover deze informatie in de jaarrekening is verstrekt, wordt aanbevolen een concrete verwijzing in het jaarverslag naar de desbetreffende passage in de jaarrekening op te nemen.